

XXV.

To Breve til N. F. S. Grundtvig.

Ved Theodor Møller.

Brevene (hvis Originaler findes blandt Breve til Grundtvig fra 1812 i Rigsarkivet) er fra daværende Sognepræst for Skive og Resen Jens Høyer Leth. De vidner om en Agtelse for og Samfølelse med Kapellanen i Udby, som den Gang var meget sjælden især blandt Præsterne. Grundtvigs Svar er vist forlængst gaaet tabt. Det »lille Bibelværk« udkom ikke, da Forf. allerede i Slutn. af 1812 døde, kort efter at være bleven udnævnt til Amtsprovst. Han var en meget afholdt Præst, hvem Venner rejste en Mindestøtte paa Skive Kirkegaard.

I.

Højtærede Hr. Pastor Grundtvig!

Undskyld at jeg, som Ubekjendt, ulejliger Dem med disse Linier!

De vil af Vedlagte see, hvad Plan jeg har lagt til et aarligt lille Bibelværk — ikke for denne Verdens Store, men for Almuen — og De vil tillige af den gjorte Begyndelse kunne sige mig, med hvad Haab jeg tør troe, at mit Forehavende ikke blot vil blive et — „pium desiderium“.

Men De vil vel undres over min Dristighed, naar jeg nu fremdeles vover at bede Dem revidere dette lille Verk og corrigere det, ligesom det var Deres eget. — Efterat have læst, hvad Publicum har seet fra Deres Hoved og Haand — og Hjerte,

skjønner jeg, at vi i de to store Æmner: „Religion- og Dansk Tænkemaade“ ere det Apostelen kalder: *ισοπυχοι* baade af Raisonnement og Følelser. Dette har givet mig den dobbelte Dristighed: baade at bede dem være min Aristarch, og at overlade i Deres Vennevold dette mit Yndlingsarbejde.

Jeg har alt i 16 Aar nu og da ved adskillige Smaaskriver¹⁾ bygt lidt til Zions Mur, og det hører til mit Hjertes bedste Glæder at vide, jeg er og var og bliver een af dem, som „vilde gjerne, at hun blev bygt, og saa gjerne, at hendes Steen og Kalk tilredtes.“ Den dejlige Samfølelse, som jeg har fundet hos dem i Deres Skriver, er mig Borgen for, at De ikke vil miskjende en ligetænkende Medbroder, ej heller misbillige det hjerteligste Ønske, at jeg ved disse Linier maatte bane mig Vej baade til Deres Bekjendtskab og Venskab. — Min Kone, som er en Fabricius fra Leirskov, regner sig i Forvandtskab med Grundtvigerne og har i Kbhvn. kjendt nogle af dem, og een af Deres Cousins fra Ude-Sundbye har en Tidlang været i mit Huus, og boer nu, som Præstekone, nogle Mil herfra²⁾.

Venter De ikke at komme til Jylland? enten blivende eller besøgende? Jeg seer, at min gl. Skoleven Stougaard har været Deres Lærer. — Tak for det Offer, De yded Ham³⁾. — Han er en — ærlig Mand. Kunde ikke han og flere af Deres Venner bevæge Dem til en Jyllandsk Rejse i Sommer. Og De kan vel tænke, hvad jeg nu vil lægge til, at De da ville see det dejlige Naturstæd Schive (jeg veed, De har været her engang med Feld⁴⁾). Kan De, ædle, ærlige Mand! giv mig da et Glimt af Haab om at nyde den Glæde at see Dem og gjøre Deres Bekjendtskab. Jeg er overbevist om, at en kort Samtale vilde forvandle det til sandt og evigt Venskab.

Tilgiv i det mindste, at jeg saa dristig aabner Vejen dertil! og vær overbevist om, at De, iblandt alle Deres

¹⁾ F. Eks. Andagtsbog for Børn 1805.

Th. M.

²⁾ Marie Christine Grundtvig gift med James P. Krarup, Præst i Vejrum.

Th. M.

³⁾ I Digtet Udby Have.

Th. M.

⁴⁾ Præst i Thyregod, med hvem Gr. vist 1793 havde besøgt Broderen M. Feld, Præst i Nautrup.

Th. M.

kjendte Venner, ikke har nogen mere hengiven eller mere
paalidelig end den Mand, som ønsker ikke længe at være

Deres ukjendte Ven

Schiwe 1812 $\frac{14}{Mz.}$

„Leth.“

P. S. Som Bibelen vil det interessere Dem at vide, at
paa 10 hidtil hjemkomne Planer har tegnet sig 365 Sub-
scribentere. — Man seer Folkets Lyst til „Herrens Ord“.
Gid Lærernes Lyst var som Folkets!! Da vilde, som det sig
borde, Herrens Ord høres i Herrens Huus¹⁾!!!

P. S. II. Behag at lade mig vide: om Vordingborg er
den rigtige Adresse, da jeg hverken ønsker eller haaber, at
dette Brev skulde være baade det første og det sidste.

II.

Højstærede Hr. Grundtvig!

Som en Mand af faste Grundsætninger vil De undskylde,
at jeg her yttre tvende mine, betræffende den lille Morgen-
bibel, som jeg agter at udgive.

1) Jeg har nu lovet henved 500 Mennesker at udgive den.
Dette Løfte bør jeg da vist ikke bryde.

2) Saa længe der af Abonnenter blive saa mange Bogen
hengivne, at Bogtrykkerlønnen kan udredes, saa længe agter
jeg at udgive den. Da først, naar et saadant mangler, holder
jeg op, og tænker da: „Vox populi, vox Dei.“

Det er en Folkebog, og paa Folkets Dom skal dens
Publicitets Skjæbne beroe. I alt Fald vedbliver jeg at fort-
sætte det til min Families og egen Opbyggelse. — Denne er,
har været og bliver stedse min staaende Tænkemaade i Hen-
seende til dette dyrebare Arbejde. Rolig skal jeg fra Folket
gaae til Hvile, naar Gud saa vil, og Gamaliels dejlige Dom
være imidlertid, baade ved denne og ved enhver Plan, min
Trøst: Act. 5. 38-39 — og i Øvrigt: „Interdum voluisse sat est.“

Vor Herres Ord er godt: Matth. 15, 13. Det skee!!

Jeg beder Dem af mit Hjerte: troe aldrig, at jeg er saa
forfængelig, at jeg vil, mine Vers skal erholde Celebritet,

¹⁾ Hentydning til Gr.s Dimisprædiken.

langt mindre hjælpe Biblen frem! Jeg er selv Bibelens Tjenner, og aldrig skal jeg ønske, at mine Vers skal være andet. Troe ej heller: at jeg er saa uæsthetisk, at jeg jo godt seer og føler, at de ej ere saa lette og flydende, som de borde være; men jeg tænker da, som Christen, saaledes: „Andagten er mere end Musikken og Tacten“. Og som Philosoph vover jeg at tænke med Friederich den anden i Preussen i Fortalen til hans „oeuvres de sans souci“ (den Tydske Oversættelse om hans Muse): „sie trotzet der Symmetrie eines vollkommenen Zirkelmaszes, der gezwungenen Reinigkeit und der Pedanterey, und drückt wenigstens das aus, was sie will.“

I Henseende til Størrelsen hører det til min faste Plan: at ikkun to eller faa Stropher skal høre til hvert Bibelsprog. I andet Fald vilde det vorde lettere at gjøre Versene med de samme Ideer nettere. Men her fulgte jeg det gamle: quicquid præcipies esto brevis“ etc.

Al Inddelingen til hver Dag skulde være som en Compliment for vor Herre — deri vildfarer De; thi „Abusus non tollit usum.“

Endelig maa jeg sige Dem min Mening om den forventede Recension i sin Tid. „Jeg troer; at en god Recension behøver ingen Anticritik, og en slet Recension fortjener den ikke“. Værre — vist langt værre — end det er gaaet Dem, vil det isaafald gaae mig. Og nu veed De, hvad jeg vil gjøre.

Da jag har lovet Bogtrykkeren Manuscriptet sidst i denne Maaned, saa beder jeg, at De snarest mueligt vil have deu Ulejlighed at sende mig det ufrankeret! Det gjør mig ondt, at De har haft Bekostning — foruden Uleilighed. — Gud løn Dem for al Deres Opofrelse og gode Villie!!

Deres Tilsendte¹⁾ sender jeg, efter Deres Begjering, tilbage: og slutter med Deres dejlige Final: „Lader os elske hverandre!!“ Deres forbundne og sande Ven

Schive, 1812 7. Maj.

„Leth“.

P. S. Jeg haaber, at De, kjære Ven! ikke sender mig mit Venskab tilbage, fordi jeg, formedelst Meningsforskjellighed beder Dem sende mig Manuscriptet, som det er, tilbage.

¹⁾ Maaske en Recension af et Grundtvigsk Skrift — til Advarsel.